

Біоенергетична асоціація України

№629 від «15» квітня 2024 року

**Президенту України
ЗЕЛЕНСЬКОМУ В. О.**

**Прем'єр-міністру України
ШМИГАЛЮ Д. А.**

**Міністру енергетики України
ГАЛУЩЕНКУ Г. В.**

**Міністру розвитку громад, територій
та інфраструктури України
КУБРАКОВУ О. М.**

**Міністру фінансів України
МАРЧЕНКО С. М.**

**Секретарю Ради національної безпеки та оборони
ЛИТВИНЕНКУ О. В.**

**Голові Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах
енергетики та комунальних послуг
ТАРАСЮКУ В. В.**

**Голові Комітету Верховної Ради України з питань енергетики
та житлово-комунальних послуг
ГЕРУСУ А. М.**

**Голові Державного агентства з енергоефективності
та енергозбереження України
ЗАМАЗЄСВІЙ Г. В.**

Шановний Володимире Олександровичу!

Громадська спілка «Біоенергетична асоціація України» (БАУ), що об'єднує провідні компанії, що працюють на ринку біоенергетики, висловлює Вам повагу та звертається щодо наступного.

Чергові ракетні атаки на об'єкти централізованої енергетики України в ніч на 22 березня 2024 р. перетворили країну з частково енергопрофіцитної (максимальний експорт понад 700 МВт на початку березня) в енергодефіцитну. За

Біоенергетична асоціація України

даними НЕК Укренерго та ряду експертів галузі, значно пошкоджено 3,0-3,5 ГВт потужності, дефіцит потужності в системі становить до 2 ГВт, з максимальною потужністю імпорту в окремі години до 1500 МВт. При цьому, в основному виведені з ладу електростанції, що виконували роль маневрових. Це вже зараз створює проблеми для сталого функціонування енергосистеми. Якщо буде знищено всю маневрову гідро- і теплову генерацію, рівень завантаження атомної генерації також доведеться знижувати, що, в свою чергу, катастрофічно вплине на економіку. Крім того, нестача маневрових потужностей в енергосистемі є бар'єром для збільшення в ній частки вітрової та сонячної енергії в майбутньому.

Енергосистема України вже як мінімум двічі зазнавала значних втрат від масованих ракетних атак: у 2022 і 2024 р. Витрати, необхідні для відновлення лише електричної генерації після атак у березні 2024 р. попередньо оцінюються у 0,5-1,0 млрд. доларів. Повне відновлення енергосистеми в її «довоєнному» вигляді, імовірно, коштувало б десятки мільярдів доларів. На даний час багато котлів та генераторів ТЕС, ТЕЦ і ГЕС знищені фізично і не підлягають відновленню або потребуватимуть дуже довготривалих ремонтів протягом 1-3 років. Необхідно визначитись – чи варто витратити час та значні кошти для відновлення централізованої енергосистеми, зі значними ризиками її повторного руйнування.

Не меншою проблемою є вже здійснені і майбутні удари по газотранспортній, газовидобувній, газорозподільній інфраструктурі і підземним сховищам природного газу. Звідси виникає загроза зменшення потужностей теплогенерації від уражених ТЕЦ і великих котельних через часткову втрату спроможностей системи газорозподілу щодо постачання палива на ці об'єкти.

Обидві загрози стосуються всієї території України, а не тільки тих міст, що найбільше постраждали від ракетних ударів. Є загроза того, що на наступний опалювальний сезон деякі великі міста України можуть залишитися взагалі без опалення і частково без електропостачання.

Стратегічний шлях ми бачимо у розвитку розподіленої генерації на основі природного газу, ВДЕ з використанням сучасних мобільних систем накопичення енергії та інтелектуальних мереж (smart grid).

Вважаємо, що потужність майбутніх об'єктів генерації має бути такою, щоб кошти, витрачені ворогом на їх знищення перевищували чи були принаймні порівняними з витратами на спорудження об'єкту. За нашими попередніми оцінками, це можуть бути об'єкти, розосереджені по території України з наближенням до споживачів, встановленою електричною потужністю до 15-20 МВт та/або тепловою потужністю до 20-40 МВт, модульні котельні потужністю до 10 МВт. Ці цифри мають бути уточнені з урахуванням статистики ураження енергетичних об'єктів та можливостей щодо їх захисту.

З огляду на критичну ситуацію в енергетиці, що наразі склалася, пропонуємо:

У секторі розподіленої електрогенерації:

1. Розробити і прийняти програму розвитку розподіленої генерації в Україні.
2. В усіх програмах і стратегіях забезпечити пріоритетність розвитку розподіленої генерації в Україні на основі ВДЕ і природнього газу.
3. Прийняти і забезпечити виконання Національного плану з енергетики та клімату.
4. Для прийняття оперативних управлінських рішень вважаємо за необхідне введення в уряді України посади першого віце-прем'єр-міністра – Міністра з питань енергетики і клімату та надання йому всіх необхідних повноважень.
5. Створити умови для забезпечення вигідності приватних інвестицій в розподілену електричну і теплову генерації.
6. Розповсюдити програму "Доступні кредити 5-7-9" на проекти з розподіленої електричної і теплової генерації.
7. Розповсюдити дію закону "Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні" на проекти розподіленої електричної і теплової генерації.
8. Забезпечити активну взаємодію і інтеграцію місцевої влади і бізнесу для швидкої реалізації проєктів розподіленої генерації.
9. Спростити, здешевити і скоротити по термінам процедури оформлення землі і дозвільної документації для нового будівництва, підключення до електричних і теплових мереж об'єктів розподіленої генерації.
10. Максимально захистити засобами ППО гідро- та гідроакумулюючі станції та існуючу маневрену теплову генерацію.
11. Зупинити інвестиції в нові об'єкти централізованої енергетики, в тому числі АЕС.
12. Не витрачати час та кошти на відбудову тих об'єктів, де суттєво уражене основне генеруюче обладнання, залишивши їх законсервованими принаймні до закінчення війни.
13. На заміну знищеної централізованій генерації розпочати будівництво розподіленої електрогенерації на основі ВДЕ – сонячних і вітрових електростанцій із обов'язковим встановленням додаткової газової маневрової генерації та систем накопичення електроенергії, а також ТЕЦ на біомасі. Стимулювати інвестиції у системи накопичення електроенергії шляхом укладання довготермінових договорів щодо надання додаткових послуг (до 5 років після введення в експлуатацію), а також забезпеченням достатності коштів для оплати таких проєктів протягом періоду замовлення послуг.
14. Для забезпечення маневровими потужностями передбачити будівництво газової електрогенерації (паливо - природний газ, біогаз, біометан) на базі

- газопоршневих чи газотурбінних установок та, за можливості, впроваджувати когенерацію на їх основі.
15. Заохотити використання некондиційного газу (вміст метану, якого менше ніж 90% і який недоцільно очищати для подання до газотранспортної системи) для виробництва теплової і електричної енергії шляхом коригування рентної плати принаймні пропорційно до вмісту метану у некондиційному газі, який використовують для виробництва електричної і теплової енергії. Також, зважаючи на суспільну користь використання неконденційного газу для виробництва електричної енергії і стабілізації роботи української енергетичної системи, просимо розглянути можливість звільнення від рентної плати відповідних проектів на певний період, наприклад на період правового режиму воєнного стану, щоб стимулювати їх поширення в Україні.
  16. Забезпечити термінове повне погашення старих заборгованостей на ринку ВДЕ за умови спрямування гравцями ринку цих коштів на встановлення нових систем накопичення енергії, СЕС, ВЕС, біоТЕЦ, та мобільних котельних протягом найближчих 6-12 місяців.
  17. Забезпечити розбудову інфраструктури (інтерконекторів) для збільшення перетоків електроенергії з країн ENTSO-е.
  18. Забезпечити спрощення умов приєднання до системи передачі та систем розподілу електроустановок, що виробляють електричну енергію з біогазу/біометану, включаючи надання їм першочергового та пріоритетного права приєднання та забезпечення скорочених строків приєднання.
  19. Зняти будь-які обмеження щодо розміщення в рамках одного майданчика і приєднання об'єктів генерації, систем накопичення енергії та споживання (наприклад, електролізерів), а також чітко встановити можливість бізнесу з розподіленою генерацією, системами накопичення і споживання замовляти будь-яку потужність до приєднання незалежно від встановленої потужності приєданого обладнання за умови встановлення необхідної автоматики.
  20. Просити союзників із ЄС та США інвестувати в українську енергетику та надавати військові страховки дрібним проектам розподіленої генерації. Залучити для швидкої реалізації цих проектів кредитні лінії від міжнародних фінансових інституцій, а також Ukraine Energy Support Fund (Energy Community)¹, Ukraine-Germany Energy Partnership Assistance (donation campaign) to UA Energy Sector².

---

¹ [Ukraine Energy Support Fund - Energy Community Homepage \(energy-community.org\)](http://energy-community.org)

² [Assistance to Ukrainian Energy Sector | \(energypartnership-ukraine.org\)](http://energypartnership-ukraine.org)

Додатково, для теплової генерації, пропонуємо:

1. У містах, де значна частка опалення забезпечується від одного потужного джерела (ТЕЦ чи котельних), терміново визначити локальні зони теплопостачання із щільною висотною житловою забудовою, бюджетними об'єктами (лікарні, школи, дитсадки), іншою критичною інфраструктурою, для розміщення модульних котельних контейнерного типу на біомасі і природному газі потужністю до 10 МВт, обладнані резервними джерелами електропостачання, із розрахунку покриття 50% пікового теплового навантаження визначених зон теплопостачання. Пріоритет – міста, де найбільше постраждала чи потенційно може постраждати велика тепла генерація (ТЕЦ, великі районні котельні).
2. Паралельно з цим залучити існуючі українські компанії для початку виробництва основного обладнання і будівництва модульних котельних контейнерного типу на біомасі і природному газі.
3. Тимчасово спростити або відмінити (на період до 1 листопада 2024 р. або до введення об'єктів в експлуатацію) процедури державного погодження проєктів котельних в рамках проєктного циклу (затвердження проєктної документації, ОВД, землевідведення, умови підключення, видача ліцензії на виробництво теплової енергії, затвердження тарифу, тощо), з метою завершити їх впровадження до початку опалювального сезону 2024-2025 років.
4. Додатково, де це доцільно, збільшити можливості постачання тепла від існуючих невеликих місцевих котельних на мікрорайони, створити трубні перемички між тепломережами від сусідніх котельних, встановити в котельних баки-акумулятори теплової енергії, які у випадку відсутності постачання палива на котельню мають покривати 50% пікового теплового навантаження протягом 3-5 діб.
5. Забезпечити спрощення технічних умов доступу та порядку приєднання до газотранспортної системи та газорозподільних систем виробників біометану, включаючи надання їм першочергового та пріоритетного права приєднання та забезпечення скорочених строків приєднання, створення для виробників біометану механізму співфінансування плати за приєднання до газотранспортної або газорозподільної системи.
6. Забезпечити спрощення умов приєднання до теплових мереж теплогенеруючих установок, що здійснюють виробництво теплової енергії з біогазу/біометану, включаючи надання їм першочергового та пріоритетного права приєднання та забезпечення скорочених строків приєднання.
7. За умов економічної рентабельності віддавати пріоритет впровадженню виробництва тепла з альтернативних джерел енергії, зокрема з біомаси.

UABIO

Біоенергетична асоціація України

На нашу думку, запровадженню зазначених заходів сприятиме також прийняття ряду законодавчих та підзаконних актів, які перелічені в **Додатку до цього листа**.

Просимо Вас звернути особливу увагу на загрозливу ситуацію, що склалась в енергетиці, вжити рішучі дії для захисту електро- та теплової генерації від повного знищення, забезпечити розвиток розподіленої генерації та необхідного законодавства, що дозволить компенсувати енергетичні втрати, завдані агресором та підвищити стійкість енергетичної системи до майбутніх атак.

Додаток. Перелік бар'єрів розвитку секторів виробництва електроенергії та теплової енергії з біомаси та законодавчі шляхи її подолання.

З повагою,

Голова правління

ГС «Біоенергетична асоціація України»

Гелетуха Г. Г.

Додаток до Листа БАУ №629 від «15» квітня 2024 року

Виробництво електроенергії з біомаси та біогазу

Бар'єри	Можливі шляхи подолання
<p>Недостатня рентабельність виробництва електроенергії з біомаси і біогазу. Причини:</p> <ul style="list-style-type: none"> штучні обмеження максимальної ціни €/е на різних сегментах ринку (price caps), які встановлює Регулятор. субсидування вартості електроенергії для населення в 2-3 рази у порівнянні з ціною €/е для промисловості. 	<ul style="list-style-type: none"> Принаймні, вирівнювання вартості електроенергії для населення з вартістю €/е для промисловості. Підняття максимальної ціни €/е на різних сегментах ринку (price caps) до рівня, що забезпечуватиме достатню рентабельність виробникам €/е з біомаси і біогазу.
<p>Заборгованість перед виробниками €/е з ВДЕ за «зеленим» тарифом.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Забезпечити термінове повне погашення старих заборгованостей на ринку ВДЕ
<p>Відсутність аукціонів з державної підтримки проектів з виробництва електроенергії з ВДЕ.</p>	<p>Якнайшвидше розпочати проведення аукціонів з державної підтримки проектів з виробництва електроенергії з ВДЕ.</p>

Виробництво теплової енергії з твердого біопалива

Бар'єри	Можливі шляхи подолання
<p>Відсутність рентабельності при заміщенні природного газу «для населення» твердим біопаливом при індивідуальному і централізованому опаленні. Причина - у субсидуванні державою вартості природного газу для населення в 4-5 разів у порівнянні з ринковою вартістю природного газу.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Встановлення однієї ринкової ціни на газ для всіх категорій споживачів. Запровадження в електронній формі через систему Дія прямої фінансової підтримки з боку держави бідної частини населення (монетизація субсидій).
<p>Відсутність біопаливної біржі, яка могла би бути гарантованим джерелом біопалива для виробників енергії і гарантованим джерелом</p>	<p>Запровадження системи електронної торгівлі твердим біопаливом.</p>

збуту для виробників твердого біопалива.	
Відсутність конкурентного ринку теплової енергії в ЦТ, монопольне становище теплокомуненерго, проблеми з доступом незалежних виробників до теплових мереж.	<ul style="list-style-type: none"> • Забезпечення недискримінаційного доступу незалежних виробників до теплових мереж ЦТ. • Запровадження конкурентного ринку теплової енергії у ЦТ.

Виробництво біометану

Бар'єри	Можливі шляхи подолання
Неготовність реєстру біометану	Розроблення і запуск реєстру біометану, приєднаного до UDB.
Обмежені технічні можливості подачі біометану у ГРС (особливо в літній час).	<ul style="list-style-type: none"> • Редизайн ГРС з об'єднанням споживачів у більш потужні кущі споживання. • Встановлення компресорів, які зможуть перекачувати надлишковий біометан з ГРС у ГТС («reverse flow compressors»).
Відсутність базового закону щодо виробництва та споживання біометану на транспорті.	<ul style="list-style-type: none"> • Розроблення та подання Кабінетові Міністрів України проекту Закону України щодо підтримки використання біометану як моторного палива, у т.ч. для громадського транспорту та сільськогосподарської техніки. • Включення до Національної енергетичної стратегії цілей споживання біометану (5-10% від споживання природного газу на транспорті до 2030 року), а також цілей щодо кількості газових заправних станцій. • Підтримка розвитку мережі газових заправних станцій (CNG і LNG).
Відсутність державних цілей і зобов'язань щодо частки використання біометану на транспорті.	
Негативні тенденції на ринку споживання природного газу як моторного палива. Зменшення кількості заправних станцій для стисненого природного газу (CNG), відсутність заправних станцій на скрапленому газі (LNG).	
Відсутність технічних вимог щодо використання біометану як моторного палива на транспорті.	Розробка технічних вимог щодо використання біометану як моторного палива (CNG і LNG).

Сектор біоенергетики в цілому

Бар'єри	Можливі шляхи подолання
Відсутність затверджених довгострокових цілей з розвитку сектору біоенергетики .	<ul style="list-style-type: none"> • Затвердити Дорожню карту розвитку біоенергетики до 2050 р. або включити довгострокові цілі по біоенергетиці в оновлену Енергетичну стратегію до 2050 р.
Необхідність сплачувати податок за викиди CO ₂ для котелень, ТЕЦ/ТЕС на біомасі і біогазі.	Звільнити від сплати податку за викиди CO ₂ установки, що спалюють тверде біопаливо і біогаз, біометан, в тому числі установки збагачення біогазу до біометану.
Ускладнена процедура отримання у користування земельних ділянок для будівництва енергооб'єктів, а також порядок введення їх в експлуатацію.	Спростити процедуру отримання у користування земельних ділянок для будівництва енергооб'єктів на період воєнного стану + 1 рік, а також порядок введення їх в експлуатацію.
Ускладнена процедура приєднання біоенергетичних об'єктів до мереж	Спрощення процедури та прискорення приєднання до електро-, теплових та газових мереж.